

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 fr.
1/2 an 12 fr.,
1/4 an 6 fr.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl. a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

O chestie interminabilă.

Quem dii odere paedagogum fecere! Aceste cuvinte le vei auzi, iubite cetitor, îndatăce vei avea prilej ca să convini cu vre-un învățător. Vei începe poveștile cu „Ce mai faci? Dar familia? Ce mai e nou pe la Dvoastră?“ și în două minute ajungi la chestia, care e de atâția ani la ordinea zilei și care, durere, n'are sfârșit. Vei avea atunci prilej să asculți mizerii naționale de cele mai surprinzătoare și când după o excursiune de două zile te vei reîntoarce iarăși la casa ta, unde liniștea nu ți-o conturbă, decât poate cele două rândunele cu ciripitul lor, și te vei gândi asupra celor auzite și celor experiate, îți vine să plângi. Te vei convinge, că atmosfera satelor noastre e plină de groază de inspectori și de plângerea în contra consistoarelor.

„Am fost în estan în trei locuri învățător, îmi povestează un X. mai dăunăzi, și numai în cel din urmă loc am putut pune mâna pe 50 cor. din salariu, de aici încolo am trăit de acasă dela părinți cu pită și slănină. Am tot scris la cei competenți, să-mi vadă de bani, că și eu sunt om și trebuie să mânânc, ca să pot merge mâine la școală — nici un răspuns. Pe urmă i-am închinat și am plecat mai departe. În stațiunea a doua acelaș canon. Aci n'am mai stat mult pe gânduri, ci văzând, că am de a face cu împrejurări, ca cele de mai înainte, mi-am luat catrafusele și am plecat în a treia. Acum cauza mi-e la avocat, care să-mi scoată salariul restant“

„Bine dle, dar dela cine îți va scoate avocatul salariul? Cine e obligat să te plătească?“

„Oamenii! E repartizat pe popor și trebuie să iasă, că așa m'am tocmit“.

Are toată dreptatea omul meu. Înzadar m'am sbuciumat și eu o săptămână întreagă pe chestia aceasta, înzadar umblam cu fantazia pe cele trei sate, intrând în casele oamenilor și căutând mizeria, ce strigă din toate colțurile casei, înzadar îmi era milă de acești oameni, cari susțin școala noastră, biserica noastră cu sudoarea feței și lucrul mânilor lor, toate înzadar, că nu vedeam nici o scăpare pentru ei, — învățătorul are drept.

„Sunt învățător la o școală cumulată¹⁾ și mai am și nefericirea să fiu din acelaș sat. Salariul mi-l capăt mai tot din repartitie. Adece ar trebui să-l capăt. Dar dacă ți-aș face calculul, atunci te-ai îngrozi. De cinci ani n'am putut încasa 200 cor. Când mă vede curatorul, de departe strigă: „Încă și Dta? Doar Dta ai cu ce trăi!“ „Bine măi omule, dar îs banii miei!“ „Ian mai lasă-ne batăr Dta, că ne năcăjesc ei ceialalți destul“. La dreptul vorbind, de abia apuc să merg în penziune.

„Și de ce nu cereți întregirea dela stat? Doară e circular în privința aceasta!“

„Că ăsta-i năcazul!“ Avem în localitate școală de stat, și ajutor nu căpătăm. Și ce e și mai trist, că cele vre-o mie de cor. câte ni le-a votat comuna ajutor la biserici — pentru învățători — le-a șters simplu din preliminar comisiunea administrativă. Comuna a mers toată cu Vaida la alegeri. Acum ar fi să fie repartitia două mii de coroane pe popor, — e imposibil“.

Iarăș m'am gândit! Ce comună frumoasă! Ce oameni. Și e imposibil! Nu pot să-și susțină școala. Strimtorați de toți, fără ajutor luați la goană, va trebui azi mâine se predea școala — o comună, care e o

¹⁾ Școli cumulate sunt cele susținute împreună cu gr. or.

fală a noastră și o podoabă a țării Oltului.

„Eu dintr'alt an încolega n'am să mă mai plâng, zise un al treilea, am concurat pentru postul din comuna X. și mi-a promis protopopul. Acolo am 900 cor. întregire dela stat și sunt domn. Ceialalți și dacă vin mai încet, nu-i nimic, că de cei dela stat sunt sigur“.

„Că astăzi mai toate comunele au ajutor de stat zisei eu, de cumva nu e școală de stat în loc“.

„Au, zise protopopul, pe hârtie“.

„Da ce spui Dle? Doar legea...“

„Ian mai lasă-mă cu legea Dtale. Legea spune, că se dă ajutor de stat, dacă se îndeplinesc anumite formalități. Las, că noi nici formalitățile aceste nu le-am îndeplinit, că la dreptul spunând, nici nu aveam cine. Cei trei ani, cari ni i-a dat legea, ca să ne pregătim și să ne punem în ordine afacerile, au trecut peste noi ca și ori cari alții. Acum umblăm târbăciți și nu știm la cine să-i mai batem la ușă, ca să căptăm ajutorul de stat, fără de care nu putem susține școala.“

Ce să mai zic de sutele de școli, cari nu corespund sau ca edificiu, sau ca echipament sau alte năcazuri, pentru cari nu li-se dă ajutorul de stat? Sunt mizerii infinite, pe cari cred că nu le vom putea rezolvi dela masa verde niciodată. Astăzi sunt sute de școli închise și oamenii au rămas fără nici o învățătură. Școala e necorespunzătoare. Eu zic, că numai o comisiune compusă din oameni, cari cunosc din rădăcină mizeriile noastre dela sate, o comisiune compusă din vre-o câțiva dintre cei mai de valoare bărbați, poate pune capăt acestor năcazuri. Aceasta comisiune să meargă la fața locului, să studieze toate împrejurările, să asculte toate mizeriile și așa orientați asupra adevăratelor cauze, cari

împiedecă funcționarea școlii sau a învățătorului să caute remediile de sanare îndată. Și aceasta să o facem cât se poate mai îngrabă. Ori ce clipă înseamnă un pas înainte către o moarte sigură.

Căci la dreptul să vă spun, încep a despera și eu zise mai de parte protopopul. Nu mai pot pune mâna pe un învățător harnic, Doamne păzește. Fug. Stau o lună două și își văd de drum. Caută posturi sigure cu ajutoare mari din vistieria statului, zicând, că numai aceste sunt sigure. Și au toată dreptatea! Ori ce om trebuie să se gândească mai întâiu la pâinea sigură, din care trăiește el și familia lui. Și nici lor nu le-o putem imputa, că umblă mereu după posturi de aceste. Numai că noi ar trebui să facem toate posturile învățătoresți sigure, la cari să râvnească învățătorii noștri. Căci una să-ți spun: când vei avea mult de a face cu oameni și sate, atunci numai vei putea aprea importanța colosală a școlii...

Spre bine. — Ehou la legământul antialcoolic al tinerilor clerici din Blaj. — „Unirea“ ne-au surprins cu o veste bună egită din Seminarul „Bunevestiri“ din Blaj. Știam noi preoții satelor, că clericii Blajului de un timp încoace primesc o educație aleasă, dar ne-au surprins foarte plăcut, văzând, că conducătorii de azi ai Seminarului și-au în-

dreptat privirea și spre cel mai mare rău, ce zi de zi seceră sute și mii de jertfe în poporul de sate. Cel mai mare rău ce bântuie azi satele noastre fără îndorâ este vinarsul. Vinarsul este viforul tuturor relelor, și până când acest flagel, va dăinui, și stăpâni satele noastre, — nu poate fi vorba de progres nici spiritual, nici material. Spre a vindeca acest mare rău, — iată noi preoții de azi primim din Blaj — focularul culturii românești — un frumos gest, o pildă vie dela tinerii leviți ai Seminarului „Bunevestiri“.

Cinste conducătorilor, cinste se cuvine tinerilor leviți, cari așa se știu încălzi de astfel de idealuri mărețe. — Cu glas viu ne dau să înțelegem și noi preoții de azi, să-i urmăm, prin viața, purtarea și faptele noastre, să lucrăm contra beuturii, contra acestui mare rău al timpului de azi. Și noi preoții satelor de azi, putem urma pilda tinerilor clerici din Blaj. Avem sinoadele protopopești; acolo putem discuta chestia, și ar fi de mare folos să facem și noi asemenea legământ antialcoolic subscris de fiecare preot din tract, care document să se păstreze apoi în arhivul protopopesesc.

Exemplul tinerilor clerici ne-au însuflețit și ne îndeamnă a purta o luptă și mai înverșunată contra acestui rău.

Și dacă noi preoții satelor la aceasta veste bună venită din Seminarul „Bunevestiri“ din Blaj am tresărit și ne-am încălzit pentru lupta de mâine contra acestui rău: ce vor zice, cum va tresări poporul nostru — unde va străbate aceasta măreață idee — devenită pildă vie pentru ei în viața lui de toate zilele. — Sigur și el la lumina acestui frumos exemplu se va umplea de căldură se va corege și îndreptă — cultivând și el frumoasa virtute a cumpătului în beătură. Și apoi ce va zice atunci, când va vedea și

pe preotul lui în faptă cultivând virtutea cumpătului.

Sigur, atunci altă viață spre bine se va scrie pe satele noastre, doar noi bine știm, că cu un popor bun, cumpătat, și treziu poți face mult progres și pe terenul moral, și și material, pe când cu un popor destrăbălat nimic bine, numai ruină.

Dar ne însuflețește mult fapta nouă a clericilor din Blaj, și mărturisim sincer pe față, că ne place mult ceea ce se propovăduiește și cultivă în Seminarul din Blaj cu cuvântul și cu fapta tinerilor clerici, ne place mult când vedem, că în aceasta fortăreață se cultivă celea mai frumoase virtuți creștinești, cari punându-se în praxă în mijlocul poporului nostru vor aduce roade binecuvântate.

Să înființăm reuniuni de temperanță pe sate, să facem legăminte antialcoolice, să mișcăm și facem totul ca și țărânul român să cultive aceasta frumoasă virtute, ce să cultivă de tinerii leviți din Blaj. Cinste lor. —

Ilie Șerban,
preot.

Corespondințe.

Din Săcădate.

Duminecă la 16 st. n. l. c. a avut loc concertul aranjat de tinerul preot Ioan Dragomir, cu concursul corpului țărănesc înjghebat de dsa, în interesul bisericii noastre gr.-cat. din Săcădate. A fost, de sigur, un gând al părintelui nostru, ca și în felul acesta să se nevoiască a ajutama mult lipsita noastră biserică. — Program extraordinar de bogat și variat.

FOIȚA.

NOTE DE DRUM.

I.

Peste munții vineții
Soarele răsare,
Foc de raze revărsând
Răde'n depărtare

Brazii șopotesc pe culmi
Imn de dimineață
Printre ramurile lor
Vântul se resfață...

Și din leagănul de munți
Ca un împărat
Stă privind... privind în văi
Mândrul Retezat...

II.

A'nceput cu susur lin
Vântul să adie,
Dulce sună peste câmp
Glas de ciocârlie.

Un izvor ca lacrima
Șopotind grăbește
Sare... fugă răsfățat
Țarmuru-și lovește...

Dintre spicele de grâu
Sună un cântec dulce
„Dormi măicuții bălăior
Ingerii te culco...”

III.

Peste codrul adormit
Luna'ncet răsare
Stelele la turnul ei
Stau strălucitoare...

Trist răsună de pe drum
Scârțait de care
Dulce glas 'necat de dor
Plânge'n depărtare:

„Doamne câte bogății
Munții noștri poartă,
Noi umblăm ca vai de noi
Dela poartă'n poartă...”

O. Hulea.

DUPĂ TEATRU.

— reflexii. —

Being 13 Iulie 1911.

Teatrul este biserica, precum și poezia dramatică este coroana tuturor creațiilor poetice. — În biserica aceasta în toate vremile s'au aprins lumini credințelor și aspirațiilor naționale, ori s'au abiciuit scăderile și moravurile rele ale unui popor.

În literatura dramatică a popoarelor clasice, precum și în cea de după Renaștere pe lângă aceste nizuinți mai vedem și chipul de gândire și de pricepere a vieții din acele vremuri.

Drama modernă intră în probleme sociale, în intimități familiare apucând deceniile din urmă de pe panta romantismului pe cea a realismului.

În măsura în care s'au schimbat și au slăbit moravurile societății moderne, s'a schimbat și judecata timpului ceea ce privește rostul și chemarea scenei. — Ci-că și arta dramatică are să fie realistă ori mai bine naturalistă.

Aceasta noțiune a poeziei este absolut falsă. Autorul dramatic ca și ori și care poet adevărat este și trebuie să fie dascălul marelui public, îndrumătorul neamului său. Și opera ce iese din mîntea lui mai pricepută, și care se strecură prin inima lui mai simțitoare, n'are de-a ne înfățișa numai

Căntece de dor și dragoste, alătura de cântece naționale foarte puternice, se părăndau și încântau adesea până la uitarea de sine pe ascultători, cari se mirau, ca să parafrazez niște cuvinte frumoase ale poetului țărănimii (Gh. Coșbuc), că i-a ajuns acest noroc să audă ei atâta cânt pe-acest pământ. E într'adevăr de necrezut, la câtă desăvârșire și înălțare de glasuri i-a putut învăța părintele diriguitor al corului țărănilor în aceste câteva luni, de când se află în comună și s'a pus pe lucru. Ele dovedesc odată mai mult, câte comori neprețuite, în cazul nostru artistice, zag îngropate în sufletul țărănilor noștri, dacă este cine să le cânte și îngrijească cu statornicie. — Și acum, ca să revin la programul abia amintit deasupra: mai mult a plăcut și au cerut să se biseze „Dorul morării” (Iară mândra morării nu mai tace din gură...), minunatul Neică-Neiculiță al maestrului nostru I. Mureșanu, Hora Oltului, al căreia strigăt de alarmă: „Plaiurile la străini, Deșteptăți-vă Români!” s'a întipărit foarte adânc în suflete, și în sfârșit Lugoiana lui I. Vidu. Trebuie să mai amintesc, pentru a fi cât de cât complet, că între cântări de dragul variației, s'au mai declamat și vre-o câteva poezii comice de tinerul student în medicină Iosif Steichita care, netăgăduit, a făcut mult haz în tălăuirea dibace a multelor drăcii țigănești, dar, ierte-ne observarea, a predat și unele mahalagisme, cari, dacă-și au rostul lor în na știu ce cafană sau grădina publică din București, nu înseamnă, că acelea trebuie necondiționat divulgate în toată lumea românească, ea nu știu ce creațiuni spirituale ale neistovitului umor românesc. Ca să nu citez decât o pildă: Ce rost pot avea acturile prelungite ale cocotelor din România și exclamări de prost gust ca: Când îți văd fusta albastră, mă tăvălesc ca

o rață etc.??? În Dorul Ardeleanului au excelat baritonistul Solomon (stud. în med.) și doara Milea din Fofeldea, care posedă o rară voce clară. — În sfârșit țin să mai amintesc, că producția pe lângă rezultatul moral a avut și un frumuseț rezultat material de 140 cor. Nu mă pot reține de a nu da glas tot aicea și unei alte nădejdi frumoase a comunei și a jurului nostru, ca, după izbânda avută cu corul țărănesc la acest concert, să urmeze adevăratul cor țărănesc-bisericesc, pe care suntem siguri, că tinerul nostru preot, cu stăruința și răbdarea deosebită, cari îl caracterizează, îl va și înfăptui în timpul cel mai apropiat. Dumnezeu să ajute! Au suprasolvit domni: Nicolae Giurca, preot gr. cat. Coban 1 c. Dr. Enea Andrea Nocrich 4 c. Toma Măhăre Inv. Săcădate 2 c. Ioan Pampu Inv. Hosman 2 c. Octavian Prie prof. Blaj 3 c. Simion Moldovan protopop Noul-săs. 4 c. Ioan Mășariu paroh Sîmboaca 3 c. Conta Măhăre Inv. Alțina 2 c. Victor Preda com. Avrig 2 cor. Preoteasa Clain, Brad 2 c.

Cor.

Reviste.

România. La Valenii de Munte, după cum anunțasem, s'au deschis cu începutul lunii Iulie v. cursurile de vară sub egida jubilatului profesor N. Iorga.

Remarcăm din cursurile aceste până acum animata conferință a a marelui istoric-profesor A. D. Xenopol despre: „Unitatea Sufletului românesc”.

Distinsul istoric A. D. Xenopol aduce frumoase elogi unității ce stăpânește pe Români de pre-tutindeni prin faptul, că aceeași limbă la fel pricepută, leagă într'un puternic corp toată suflarea românească. — Aduce ca pildă pe italieni, francezi și greci, cari nu se înțeleg între sine, precum se înțeleg Români.

Neamul nostru — zice Xenopol — deși subjugat și despărțit, formează o unitate prin limba ce-o vorbește. Și aceasta unitate se datorește frământărilor dela munte la șes, și dela șes la munte, la cari a fost supus prin vitregia împrejurărilor în decursul timpului. Ciobanii români, cari își iernau oile la șes și le pășunau vara la munte, au întărit unitatea sufletului românesc. Și din acest fapt tragem foarte mari foloase, căci la noi circulația ideilor se face cu înlesnire.

Același Xenopol însă, care apoteosează această mândră unitate sufletească, regretă cu drept cuvânt desbinarea noastră trupească:

Suntem un popor cu o unitate sufletească și totuși despărțit trupest! Despărțiri căzute în așa cătușe, că meșter va trebui să fie acel ferar, ce va rupe aceste cătușe, și acest ideal către care tindem, abia îl zărim în negura viitorului!

Silințele noastre trebuie să tindă spre menținerea acestei unități sufletești și spre întărirea ei, și nimănui nu trebuie să-i în-

faptul cum suntem, ci și chipul cum avem și trebuie să fim.

S'ar zice, asta e de datorința religioasă. Admitem că în slujba moralei e chemată să stea pe planul dintâi religioasă, ca cel mai mare semn al dragostei dumnezeiești către noi, dar totatunci nemijlocit după religioasă, ceea ce privește ridicarea societății omenești, au să urmeze acele idei, care deasemenea sunt de origine divină, deoarece pe cei ce le posed, Dumnezeu înadins i-a făcut mai aproape de Sine, dându-le și lor darul și puterea de a crea ceva din nimica.

Aceștia sunt artiștii și munca lor e arta.

Arta aceasta dacă nu te învață, te seduce.

Dacă nu te înalță, te coboară.

Dacă nu te curățește, te murdărește.

Poezia tuturor neamurilor, începând dela proorocii poporului iudeesc, dela cele mai vechi urme de poezie elină, în toate vremile a fost un puternic factor social și național.

Și aproape nicăiri în literatura universală, nu se afirmă mai bător la ochi fantasmagoria cunoștinței „Art pour l'art” ca și tocmai în literatura română modernă, ne-amintind poezia noastră populară.

Tendința în artă e admisă de cei mai mari critici. Și această tendință, pe lângă că are să răspundă cuvintelor timpului și

ale medicului în care s'a plăsmuit, trebuie să fie și icoana curată a receptivității poetului, în care se resfrâng viața și faptele neamului său.

Opera poetului în cazul acesta numai așa va fi lipsită de orice înriurire binefăcătoare asupra vremii sale, dacă unghiul supt care e privită această viață pe lângă că-i tendențios, e și îngust și pătimăș.

La din contră tendințele nobile și înălțătoare de neam, dau naștere la opere mari și de valoare neperitoare.

Mărturie ne pot slui în privința aceasta dramele marelui poet al nordului, Ibsen, ori romanele lui Sienkiewicz, iar dintre cei vechi Dante și Shakespeare, acești mari și puternici pilastrii, pe cari se razimă toată poezia veacurilor din urmă.

*

Și astăzi într'acest veac nou prin toate cerințele față de activitatea omenească, arta și în prima linie arta dramatică are să fie pusă în slujba marelui interes al deșteptării și încheșării naționale.

Puterea teatrului, — despre care însuș împăratul Wilhelm II a zis că-i școala la care umblă publicul cel mare, precum tinerimea umblă la școlile elementare medii ori la facultate, — zace tocmai în faptul că tot aceea ce vedem în el, fie bun, fie oarece față de rău — prins fiind cu toate simțurile, ni se întipărește mai bine în minte;

— drept-ce teatrul este un puternic și atrăgător mijloc de creștere națională.

Suntem în lunile de vară, și în orașele mai cu chip și cu suflet românesc cântăreți și alți slujitori ai altor arte dau vreme bună în dreapta și în stânga, în vreme ce pe sate unde sunt preoți și învățători așa cum trebuie să fie, se dau reprezentații teatrale din popor și pentru popor. Flăcăii noștri și tinerimea dela sate, au dovedit până acum față de scenă multă atragere și bune aptitudini.

Vorba e însă, că oare pe urma scenei s'au pomenit cu ceva cei ce ascultau. Sau noiăștia dela oraș — să zicem așa — cari cheltuim de două-trei-ori mai mult ca să putem asista la câte-o reprezentație ori serată literară, cât de bine împoțotați și dichisiți — dragă Doamne — decât pentru reprezentarea însăși, zic, noi cu ce ne alegem pe urma unei „Curiosități Femeiești”, sau pe urma „Vacanțelor”.

De câțiva ani înadins asist la reprezentațiile populare din cele mai bune părți din jurul Aradului și mă vârșeam printre oameni după ce se sfârșește treaba, să auzc una-alta din gura lor. — Și am cuvântul să mărturisesc, că poporul îi place cum vinșerg ceea ce vede pe scânduri, cum vorbesc de șod, cum îi stă de bine, sau altă ce pârșă bălan despletit, cum dă țigancă cu ghiocul... rade... și iei-colo s'a isprăvit.

Scena română de dincoace, pentru in-

găduim ca să o sfarme. Să căutăm a menține limba și credința strămoșească, care au fost pavăza naționalității noastre. Prin limbă avem posibilitatea să cultivăm poporul dela țară, să-l facem deci ca pe lângă formă să înțeleagă și fondul ideilor călăuzitoare ale neamului românesc.

Luptele politice ale claselor conducătoare, ar trebui să înceteze, și pentru binele și propășirea neamului nostru toți românii ar trebui să dea mâna frățeste. Să privim de pildă în Transilvania, unde pentru meschine interese personale, s'a iscat a-priga luptă dintre comitetul național și ziarul „Tribuna“, iar pescuiterii în apă tulbure ca Mangra și alți trădători ca dânsul, caută să arunce discreditul asupra tuturor conducătorilor neamului românesc. Aceste lupte fratricide trebuie să înceteze și toți să-și dea mâna pentru înfăptuirea visului de acolo: sufragiu universal, prin care românii în număr de 3 mil. 50 de mii locuitori vor ajunge să nu aibă numai 5 reprezentanți în parlament, ci un număr mult mai mare.

Natura și cultura ne-au dat dreptul ca să reprezentăm poporul și nu trebuie să-l trădăm pentru interesul nostru personal. E cea mai mare crimă națională, când clasa conducătoare tradează clasa condusă, dela care are mandat. Necunoașterea intereselor poporului trebuie să o evităm și silința noastră să fie mereu îndreptată spre menținerea unității sufletești a poporului românesc de pretutindeni.

Constatările savantului profesor spun mult adevăr greu; s'ar recere numai oameni și inimi, cari înțelegându-l, să ducă la izbândă perfectă vechiul nostru ideal comun: *unitatea culturală a tuturor Românilor dela cele patru vânturi.*

*

telectualii trebuie să desfășure icoane și să prezinte bărbați din trecutul neamului, trebuie să țină mult la istoria națională, ca și la un izvor de însuflețire, iar piesele pentru popor au să fie de conținut moral și îndrumător la o viață trează și agonizitoare.

Literatura noastră teatrală, trebuie să fie tezistă, urmărind anume tendințe reclamate de lipsurile și scăderile noastre, și preocupându-ne nu numai fantasia ci și mintea.

În biblioteca teatrală a fondului sunt câteva de felul acesta, dar sunt și multe localizări nepotrivite cu vederile și nevoile noastre.

Să fim cu mare băgare de seamă la alegerea lor.

Dr. C. Pavel.

Dacă spui ce-ți place, vor spune alții despre tine ce nu-ți place.

*

Cuminția ține locul bărbii albe, dar barba albă nu poate ține locul cuminției.

*

Să-ți arești știința înaintea neînvățărilor e, să pui cercei de mărgăritar în urechea măgarului.

*

Sfârșitul vulpii e tot la blănar.

Bănat—Bucovina. Pe când din Bănat primim știrea despre strălucita adunare populară ținută la „Sânpetru“ în comuna Bozovici fiind de față un auditoriu de vreo șapte mii, — în acelaș timp adăm, că cei 5 deputați români, oari au reușit în Bucovina, și aveau să formeze partidul național român în parlamentul austriac, din pricina mai multor mici și mari patimi și scăderi, au dat nimicirii acest partid.

Faptul, de sine înțeles, numai laudabil nu e!

Internatul Vancean de fetețe în Blaj.

— Publicare de concurs. —

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru primirea în *Internatul Vancean de fetețe din Blaj.* Condițiile sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an școlastic 360 cor. solvibile în două ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, cari vor învăța limba franceză ori muzica instrumentală, vor solvi separat unele taxe moderate. Separat are să se plătească și didactrul de 22 cor. 60 fil. pentru cele din clasele civile.

2. Fiindcă elevele vor avea să poarte vestimente uniforme, se vor solvi pentru acestea câte 30—40 cor. după vrăsta fiește căreia. Uniforma aceasta constă din două surte cu mâneci, două pălării, — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă.

3. La intrarea în Internat fiește care elevă are să fie provăzută cu: 4 *toalete simple, câteva surte, jachetă de iarnă și primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică și 3 de cap, 6 cămeși, 6 canisoane, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuși, 1 păreche de pantofi, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălziminte, 1 plapomă, 1 saltea de paie, 2 pepteni, 1 fol de lână, 2 perini, 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 2 cuverte de pat din giolgiu alb, 1 lighian de spălat, 6 ștergăre, 4 ștergătoare de lighian, 1 finătoare de săpun, 1 păhar, 1 ulcea de tînchea și tacâm (lingură, furculiță, cuțit și linguriță).*

Pentru suma solvită fiește care elevă va primi:

1. Instrucție în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare și I—IV civile, educație religioasă-morală și deprinderi în conversație maghiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoase și luminoase, provăzute cu mobilierul de lipsă.

3. Vipt întreg și anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiază 3 plesse, c) la cină 1—2 plesse. *Pachete de ale mâncării se permite elevelor să primească numai la sărbătorile Nașterii Domnului și ale Paștilor.*

4. Spălat, luminat și încălzit. În fiește care lună elevele vor lua câte o baie.

5. Instrucție practică în cele economice, întru cât instrucția de sub 1. lasă răgaz.

La cererile pentru primire au să se alăture: extras de botez, testimoniu de pe

clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și re-vaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze *Preaveneratului Consistor mitropolitan din Blaj*, alăturându-se la fiește care o marcă postală de 45 fil. pentru spedarea francată a rezoluției. Dela rugarea pentru primire nu sunt dispensezate nici elevele, cari au mai fost în Internat.

Blaj, în 1 Iulie 1911.

Direcția Internatului
Vancean de fetețe.

Convictul diecezan din Lugoș.

Condițiuni de primire.

În ziua de 1 Septembrie n. 1911 sub ocrotirea Ordinariatului episcopesc al diecezei greco-catolice române de Lugoș, își va începe al doilea an de ezistență convictul diecezan pentru creșterea tinerimei, care frecventează cursurile școlare dela gimnaziul de stat din Lugoș, eventual și dela școala reală din Lugoș.

2. Convictul va fi aranjat pentru primirea alor 30 elevi. Dintre aceștia 10 vor fi provăzuți cu mâncare, locuință, cură medicală și spălat, fără a plăti ceva pentru întreținere, așezați fiind în locuri fundamentale. Alți 10 vor plăti la an pentru cele de mai sus în trei rate anticipative egale, anme în 1 Septembrie, 1 Decembrie și 1 Februarie, câte 50 coroane, laolaltă 150 cor.; restul de 150 cor. se va plăti din fundațiuni anumite.

Pentru complinirea acestor locuri beneficiate s'a scris concurs prin circularul diecezan de dto 12 Iunie 1911, cu termenul de 20 August st. n. a. c.

Alți 10 tineri se vor primi în Convict. având a plăti părinții taxa de întreținere de 400 cor. la an, în rate anticipative de câte 100 cor. și anume în 1 Septembrie, 1 Noiembrie, 1 Februarie și 1 Aprilie a fieștecărui an școlar. Fiii de preoți diecezani plătesc numai 300 cor.

3. Doritorii de a fi admiși în Convict au să-și adreseze cererile de primire *Preaveneratului Ordinariat episcopesc din Lugoș* până la termenul pomenit de 20 August 1911. Cererile aceste au să fie provăzute cu extras de botez, testimoniu de pe anul școlar premergător și atestat de revaccinare. În cerere părinții sau îngrijitorii au să-și însemne limpede și exact locuința și posta ultimă, declarând deodată, că cunosc toate condițiunile aceste de primire și că se conformează aceloră întru toate. Pentru răspuns vor fi a se alătură marcele postale cerute.

4. Afară de prețul întreținerii, fiecare elev, așa dar și cei stipendiați, va avea a plăti la intrarea sa în convict o taxă de înscriere de 10 cor., și întru cât dorește a i-se scrobi (întări) rufele, alte 10 cor. pentru anul întreg școlar. Taxele plătite odată nu se vor mai restitui la băeți de aceia, cari în cursul anului școlar ar părăsi convictul.

De didactru și alte spese și taxe, ce ar fi prescrise la gimnaz, au să se îngrijească părinții ori îngrijitorii băieților deosebit.

În vederea taxelor moderate, mai sus înșirate și a scumpetei neobișnuite a traiului, este netrecută condițiune, ca plățirea tuturor

taxelor să se întâmple cu cea mai mare acuratețe. Superioritatea convictului cu părere de rău se va vedea constrânsă a dimiti din Convict pe acei elevi, ai căror părinți ar plăti cu întârziere și neregulat taxele prescrise.

5. Elevii vor avea să aducă cu sine la intrarea lor în convict următoarele obiecte:

- a) O carte de rugăciuni.
- b) Patru părechi bune de schimburi pregătite din pânză ori giolgiu.
- c) Batiste 12.
- d) Două părechi de ghete (încălțăminte).
- e) Șase părechi de ciorapi.
- f) O saltea (sac de paie) și 2 coperitoare (cearsafuri) de saltea.
- g) Două perini și patru fețe de perini.
- h) O plapomă și două coperitoare (lepedee) de plapomă.
- i) Patru ștergere.
- j) Cuțit, furcuță, lingură și linguriță.
- k) Patru servete.
- l) Un păhar de sticlă.
- m) Perie de vesminte și de ghete.
- n) Pieptene și perii de cap, de dinți și de unghii.

Pe toate rufele are să fie însemnat numele băietului proprietar cu litere cusute. Vesminte nelsemnate după prescriere se resping. Pentru vesminte au să poarte grijă și să răspundă înșiși elevii, și au să înștiințeze îndată, dacă ceva obiect le va peri la spălătorie.

6. Băieții așezați în convict vor beneficia de următoarele:

a) Locuință provăzută cu mobilierul de lipsă.

b) Vipt (mâncare) complet și anume: la dejun lapte ori cafea cu pâine; la prânz 2—3 plose, la cină 1—2 plose; la ojină pâine și poame ori alte de aceste.

c) Spălătorie, eventual și scrobitorul rufelor.

d) Luminat și încălzit la timpul recerut.

e) Medic și medicină. În cauză de morb mai greu și îndelungat spesele aceste cad în sarcina părinților.

f) Superioritatea va purta grijă, ca elevii mai slabi să fie controlați și ajutamați în studii prin studenții mai buni. Dacă însă cutare părinte ar dori pentru băiatul său instructor deosebit, va avea însuș să solvească onorarul statorit cu știrea și aprobarea superiorității.

7. Elevii sunt răspunzători pentru integritatea mobilierului, ce li-se dă spre întreținere; prin urmare stricăciunile, ce le-ar face în mobilierul convictului, au să le despăgubească părinții, ori îngrijitorii lor.

8. Părinții sunt recercați, a trimite fie bani, fie alte lucruri destinate pentru fiii lor, exclusiv și totdeauna la adresa Superiorității, care va controla, ca toate să ajungă la destinația lor și să fie întreținute amăsurat dorinței părinților; așa totuș, ca ordinea și disciplina din convict să nu aibă scădere.

9. Elevii la gimnaz și eventual școala reală vor fi supuși întru toate regulamentelor aflătoare în vigoare la acele institute, și în urmare și părinții au a-se conforma întocmai aceluia. De aici urmează, că și cei primiți în convict vor putea rămâne elevi convictuali până când sunt de fapt studenți la respectivele institute.

10. Elevii vor avea a se prezenta înaintea Superiorității în 2—3 Septembrie n.

1911, însoțiți de părinții sau îngrijitorii lor, unde vor plăti taxele statorite, vor consigna obiectele lor, și vor primi în seamă locurile destinate în salele de studiu și de dormit, cum și mobilierul destinat lor spre întreținere. Tot cu acel prilej li-se vor da și alte îndrumări, de cari vor avea trebuință.

Lugoș, la 14. Iulie 1911.

Dr. Victor Birlea,
prefectul convictului.

Noutăți.

Roma și presa. Pontiful Roman Piu X. în viitorul cel mai apropiat se va declara în chestia presei și a menirii ei. — Eunicațiunile Pontifului vor apărea în formă de scrisoare către cardinalul Ferrari.

Cununie. *Elvira M. Vlăssa și Longhin Corcheș*, teol. abs. își anunță celebrarea cununiei ce va avea loc Duminică în 23 Iulie st. n. 1911 în biserica gr.-cat. din Indol la 3 ore p. m.

Logodnă. *Mărioara Puia și Mihail Popa*, învățător, s'identificați.

Convocare. P. T. membrii ai „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român”, din despărțământul Reghin (XXVI) precum și toți spriginitorii culturii române sunt invitați a participa la *adunarea cercuală*, ce să va ținea în comuna Toplița-română (Maroshéviz), în 2 August n. la orele 8 și jum. a. m. în biserica de acolo.

Vălenii de Munte. Cursurile de vară din Vălenii de Munte s'au început în mijloc de serbări entuziaste. Cursurile le-a inaugurat și anul acesta dl Iorga dezvoltând menirea cursurilor dela Vălenii. La inaugurare a luat parte și o grupă de excursioniști.

Casa domnitoare Habsburg va avea în curând a doua logodnă. Principele bavarez Francisc Iosif se va logodi cu fca mai vrăstnică a ducesei Maria Valerja.

Nou cutremur. Ministrul prezident Khuen-Hédervary a descins în persoană la fața locului în Kecskemét spre a-se convinge despre catastrofa cauzată de cutremurul de pământ. A promis apoi un ajutor de jumătate milion din partea statului. Pe când locuitorii orașului erau în cea mai bună dispoziție sub impresia făgăduielii de ajutor, noul cutremur de ieri dimineața i-a umplut din nou cu spaimă. — Turnul bisericii catolice a declinat până'n patruzeci de centimetri. — Pe sinagogă s'au înmulțit crepăturile. — Turnul bisericii neunit de asemenea s'a înstrâmbat. — Casa orașului e propădită cu zece puternice grinzi de brad.

Carol Francisc Iosif, presumpțivul cironom își va celebra cununia cu principesa Zitta de Parma în jumătatea a doua a lunii Octomvrie.

Leonardo da Vinci. Comisiunea regească alcătuită pentru editarea operelor lui Leonardo da Vinci dă de știre, că a dat în-cuviințarea de a reproduce operele lui Leonardo da Vinci următoarelor instituțiuni: Muzeului de arte frumoase din Budapesta, Galeriei de arte din Hamburg, și Muzeului din Weimar.

Elevi din Iași la Brașov. Douăzeci de elevi ai liceului din Iași au petrecut zilele trecute la Brașov, unde sosiseră de către

Tușnad, având de conducător pe directorul Tomida. — Din Brașov au plecat alaltăieri dimineața peste Predeal acasă.

„Motu proprio” și Venezi. Față de noul ordin papal referitor la împuținarea sărbătorilor, reuniunile social-cresștinilor, au adus alaltăieri următoarea hotărâre unanimă: Se împuternicește conducerea, să facă pașii de lipsă la coadjutorul arhiepiscopesc Dr. Nagel într'acolo, ca ordinațiunile „motu proprio”-lui papal referitoare la sărbătorile bisericești să nu se pună în vigoare în Viena și preste întreagă Austria Sudică. — Cu o cale s'a încredințat conducerea, să ia demersuri convenite pentru observarea corectă a pauzelor din zile de sărbătoare.

În Madrid după o caniculă ucigătoare de 45°C, Duminică, s'a ridicat o rară furtună urmată de gheață și detunături. Sute și mii de geamuri, coșuri și acoperișe s'au stricat.

Din Pata. Primim dela corespondentul nostru din Pata: În 16 Iulie la orele 3 d. a. s'a descărcat preste întreg hotarul bogat în recoltă al comunei Pata de lângă Cluj o gheață nemai pomenită pe aci, ce a ținut aproape o oră și a zdrobit totalmente grăul cel frumos, cucuruzele și ierburile. În ziua următoare stăteau încă grămezi de gheață netopită. Paguba e necalculabilă. Asigurări nu sunt.

Parcuri obligatoare. În America pentru fiecare oraș ce trece suma de 20.000, e obligatoare îngrijirea câte unei grădini populare. Se și jertesc mulți bani pe grădini publice. Cikago d. e. a spesat în vremea din urmă 24 milioane pe parcuri.

Lipsă de medici. În Rusia e mare lipsa de medici. Peste întreagă Rusia europeană sunt numai 18.981 medici. Pe teritoriul Siberiei imenze sunt numai 788 medici absolvenți de universitate. — În Turkestan e un singur medic diplomat. Guvernul se socoate deja, să aducă medici din streini. Deocamdată însă îl mai ține legat și departe de împlinirea acestui propus: frica, nu cumva medicii streini să aducă cu sine idei revoluționare.

Generalul Nogi la Pesta. Japonezul Nogi, care a petrecut zilele trecute în Viena a plecat de acolo la Constantinopol, iar de aici către capătul lunii c. se va abate în Budapesta. — Vizita și-a anunțat-o deja prin consulatul japonez din Pesta.

Mistreți prea mulți. În comitatul Vas s'au prea sporit mistreții și au pricinuit deja atâta pagubă în hucate, încât diregătoria comitatenză a ordonat vânătoare obligatoare împotriva lor.

Într'o sută de ani. Europa s'a ridicat în restimp de o sută ani dela 188 milioane la 425 milioane. Unică Irlanda a scăzut cu un milion în acest interval, numărând azi numai 4.371.000 suflete. În Anglia populațiunea s'a urcat dela 17 milioane la 45 mil. Germania s'a sporit cu vre-o patruzeci de milioane, având azi 64 milioane. Acelaș raport de creștere îl au și: Danemarca, Olanda, Norvegia. Franța a adus numai 13 milioane către cele 26 dela anul 1800. — Rusia e azi cea mai mare țară din Europa, având 120 milioane (45 milioane spor). Urmează după Germania, Anglia ș. a.

Partea Literară.

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

53

Glava era convins, că Danusia n'a călătorit cu Iurand, căci în bagajele de pe săni n'au aflat nici un vesmânt de femeie, dar pentru aceea fără să zică ceva i-a urmat stăpânului seu. Și după ce nici după o căutare mai amănunțită n'au aflat nimic, îi trase atenția lui Zbisko, că acel căne, ce a dat peste Iurand și peste caravana întreagă, de sigur ar da și preste Danusia, dacă fata în adevăr ar fi venit cu tatăl său.

Pe încetul vorbele lui Glava l-au convins și l-au mai liniștit. Credea, că în adevăr Danusia a rămas acasă, doară pentru aceea, căci a mărturisit totul tatălui ei, ce nu voia să-și dea învoiala la căsătoria ei și pentru aceea veni în Cehanov, ca să-o ia la răspundere.

— Ce-mi pasă mie, ori ce va zice și ori ce va face! — zise în sine Zbisko. — Acum e târziu și de nu se mai învoiește. Ceeace a împreunat Dumnezeu, el nu mai poate despărți!

La urmă se gândi, că socrul seu să luptă cu moartea. Apoi zise cam înțistat:

— Sermanul Iurand!

— Germanii se temeau de el ca de moarte, — continuă Glava. — Acum ne vom reîntoarce la castel, așa-i?

— Da! Mai întâi însă ne vom abate să vedem ce este cu Iurand.

Ajungând în oraș, se opriră la cea dintâi casă, unde l-au dus pe Iurand. Aici primi vestea îmbucurătoare, că după ce l-au frecat bine cu zăpadă și l-au scaldat în baie caldă începu să respire.

— Trăiește încă? — strigă Zbisko.

— Abia cred.

— N'a vorbit ceva de fată?

— Nu, nici un cuvânt. Doar abia răsuflă.

— Dar ceialalt?

— Aceia sermanii de ei sunt deja în împărăția cerurilor.

— N'a scăpat nici unul din ei?

— Nici unul, toți sunt așezați pe catafalc, colo în lăuntru.

Zbisko își împintea calul și s'a reîntors repede la castel. Pe când ajunse acasă, liturghia de miezul nopții s'a terminat, singur femeile mai rămaseră în biserică, preamărind cu bucurie pe eela ce numai mai înainte s'a născut în peșteră.

Principesa grăbi înaintea lui Zbisko. Ea știa cine sunt aceia, pe cari i-au aflat sub zăpadă și că au aflat pe Iurand.

— Dar Danusia? — întrebă sbătându-i-se înțima.

— Nu-i niciărl!... Iurand încă era înghetăt de jumătate.

— O, Preacurată Vergură!

— De unde știi?

— În bagaj: n'am aflat nici o haină femeiască, se poate să-și fi adus numai hainde cari erau pe ea?

Principesa trăsări de bucurie la vestea asta și ridicându-și mâinile spre cer zise:

— O, Isuse! Azi s'a născut Mântuitorul lumii, Mielușe alui Dumnezeu roagă-te pentru noi!

Totuși i-se părea curios, cum de Iurand a venit în vizită fără Danusia! Anna Danuța întrebă mai departe:

— Oare pentru ce și-a lăsat fata acasă?

Zbisko îi spuse ce gândea el, iar principesa adăuse, că deacum cumplitul Iurand trebuie să-și mulțumească viața lui Zbisko, și nu va denega binecuvântarea lui părintească.

— Indată ce și-a veni în fire îi voi spune totul, — continuă principesa.

— Numai de n'am auzi dela el, că Danusia e bolnavă! — zise întristat Zbisko.

— Cum te și gândești la așa ceva? — zise principesa. — Dacă Danusia ar fi bolnavă, Iurand nici n'ar fi plecat la noi.

— Adevărat! — răspunse Zbisko, mângâiat puțin.

Intrăceea pe Iurand îi aduseră la castel și l-au așezat într-o odaie bine încălzită. Visonok se așeză lângă bolnavul acoperit, cu bunzi calde, până la grumaz.

— Cum se află contele? — întrebă principesa.

— Am beut împreună vin încălzit, — zise Visonok — și a început să asude.

— Doarme?

— Așa cred.

— Ai încercat să vorbești cu el?

— Da, dar nu mi-a răspuns nimic. Așa cred, că nici n'a putea vorbi câteva ceasuri.

— Voi aștepta până va începe să vorbească, — zise principesa.

Visonok voia cu ori ce preț s'o silească pe principesa, să meargă să se culce, dar Annei Danuța nici prin minte nu-i trecea așa ceva. Așteptă cu nerăbdare să vorbească cu Iurand, în interesul lui Zbisko, și fiindcă o supăra mult și soartea Danusiei, se așeză pe stavila patului, unde nu peste mult începu să dormiteze.

Zbisko, obosit și el, adormi în curând și nici nu s'ar fi trezit de na-l deștepta sunetul clopotelor de dimineață. S'a deșteptat și Iurand. Își deschise ochii și privea mirat în jurul lui.

— Mulțumită lui Dumnezeu! — strigă principesa. — Cum te simți scumpul meu Iurand?

Iurand nu era încă la sine și cu un gest încearcă s'arunce de pe el bunzile cu cari era acoperit.

— Aici!... Aici!... E zăpadă!... Asta mă înecă!...

Principesa începu să-l liniștească.

— Nu, nu, doar te aflu în Cehanov!

La auzul numelui acestuia, Iurand își duse mâinile la tâmpile, ca și cum s'ar fi cugetat la ceva profund, ș'apoi zise încet:

— Cehanov?... Mă așteaptă fata... Principele și principesa... Danusia... Scumpa mea Danusia!...

Apoi își pierdu conștiința. Principesa și Zbisko credeau ca murit deja, dar peste câteva minute începu să respire de nou și încă regulat...

Visonok își puse mâna la gură și ceru liniște.

— Ce a, zis Iurand? — întrebă principesa.

— Că Danusia îi așteaptă aici în Cehanov, — răspunse Zbisko.

— Dar asta a spus-o numai iac'asa, căci încă nu-i la sine, — adăuse Visonok.

* * *

Trecură deja două zile de când Iurand abia și-a venit în ori. Principesa, Zbisko și Visonok erau tocmai în odaie și dintre ei, Iurand cunoscuse mai întâi pe principesa Anna Danuța.

— Mărită principesă! — Pentru Dumnezeu! Sunt eu în Cehanov?...

— Da nobile cavaler, — răspunse principesa, — ai dormit mult?

— M'a ajuns vifornița cu zăpadă! Cine m'a scăpat?

— Cavalerul ăsta... Zbisko Bogdaniec, pe care în Craeovia...

Iurand privi cu mulțumită la Zbisko, apoi zise încetinel:

— Imi aduc aminte, dar unde-i Danusia?

— Ce zici? Dar n'ai lăsat-o acolo? — întrebă principesa speriată.

Zbisko și principesa priviră speriați unul la altul. Credeau, că Iurand aiurează de nou.

Anna Danuța strigă repede:

— Pe numele lui Dumnezeu, te rog spune!... Danusia n'a rămas acasă în castelul tău?

— În castelul meu? — întrebă Iurand.

— Cei, ce au călătorit împreună cu tine au înghetăt toți până la unul, — continuă principesa. — Pe Danusia n'am aflat-o între ei. Ea așadar a rămas în Spichov?

— În Spichov?!... Cum să fi rămas, doar a fost la tine în Cehanov...

— Ai trimis după ea când întreagă curtea era în castelul de vânătoare. — După ea au venit mai mulți servitori de ai tăi și încă chiar cu epistola ta.

— Dumnezeule! — strigă Iurand, — eu n'am trimis pe nime...

Principesa se făcu palidă, făcu sămna lui Visonok. Acesta înțelegând ieși numai decât din odaie. Apoi se întoarse către Iurand:

— Pentru Dumnezeu, te rog spune-mi vorbești adevărul, ori nu?

— Unde-i fata mea? — strigă Iurand ridicându-se de pe pernă.

— Ascultă, — răspunse principesa, — la noi în castel veniră mai mulți servitori de ai tăi cu o epistolă a ta, în care ai scris, că la tine în castel s'a ivit un foc. Ai cerut să-ți trimit îndărăt fata căci, ești bolnav... Oamenii tăi au și dus-o.

— Afurisiții de mișei! — zise Iurand strigând din dinți. — Nici în Spichov n'a fost foc, iar eu n'am trimis pe nime după Danusia.

În momentul ăsta intră și Visonok și aduse epistola.

— Aici e scrisoarea dela tine! — zise — n'a scris-o preotul tău?

— Cum pot să știu, când nici tu cuvânt, nici o slovă. Doar toate literele sunt la fel?

— Si sigilul ăsta?

— Sigilul... sigilul e al meu. Și ce-i cuprinsul epistolei?

(va urma).

Societatea de lectură „Inocențiu Micu Clain“ a teologilor din Blaj.

— Raport general cu sfârșitul anului societății 1910/11. —

(Continuare).

Membri.

Membrii societății noastre sunt de cinci feluri: fondatori, onorari, ordinari, extraordinari și ajutători. Membrii fondatori pot fi toți aceia, cari dau odată pentru totdeauna 50 coroane spre scopurile societății. Cei onorari sunt aleși în adunările generale, la propunerea comitetului: bărbați cu merite pentru literatura noastră bisericească, ori pentru cultura românească în general, și au ceva legătură cu Societatea „Inocențiu Clain“. Membrii fondatori și onorari primesc diplomă și toate publicațiile societății. Ordinari sunt toți alumnii Seminarului Bunei vestiri din Blaj. Și numai ei. Membru extraordinar poate fi oricine, care plătește anual taxă de 4 cor. În schimb poate uză de biblioteca societății. Ajutători sunt acei binevoitori, cari dau pentru scopurile societății un ajutor în bani de cel puțin 1 cor., ori cărți în acest preț.

Membrii fondatori: I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. Victor Mihályi, Blaj. P. Sf. S. Episcopul Dr. Vasile Hossu, Lugoj. Ioan Micu Moldovan, prepozit, Blaj. Simeon Pop Matei, canonic, Blaj. Dna Iuliana Laurentiu, preoteasă, Berchiș. Nicolae de Calmutsky. Dr. Todorescu, medic militar, Alba Iulia. Gh. Petrovici, căpitan, România. Dr. E. Elefterescu, profesor, București. Ioachim Totoian, preot, Chișfalău. Dna Silvia Socol m. Handrea, Selcut. „Patria“, Blaj. „Economul“, Cluj. „Arieșana“, Turda. „Mureșana“, Reghin. Ioan Besac, preot, Sâmbotelec. Iosif Lita, protopop, Iclod. Și erezii Ciacianii.

Onorari: P. Sf. Sa Episcopul Dr. Demetriu Radu, Oradea mare. Dr. Victor Szmi-gelsky, canonic, Blaj. Dr. Vasile Lucaciu, preot, Sisești. Dr. Izidor Marcu, canonic, Blaj. Dr. Elie Dăianu, protopop, Cluj. Miron Dascăluș, preot, Cetatea de Balcă.

Extraordinari: Părintele Eugen Pop Păcurar, protopop, Sebeș și Ioan Pop, subprefect la Internatul Vanean, Blaj.

Ajutători: Dr. Vasile Bianu, medic, Buzău. Academia Română, București. Și alții.

Ordinari: Toți alumnii Seminarului, total 89.

Comitetul.

În ședințele constitutive din 5 Maiu și 14 Octombrie 1910, comitetul societății s'a alcătuit în chipul următor: Președinte, Alexandru Lupeanu, teol. an. IV.; vicepreședinte, Teodor Groza, an. III.; secretar Longin Gorcheș, an. IV.; casar, Nicolae Vescan, an. III.; arhivar, Ioan Pop, an. III.; controlor, Ioan Crișan, an. II.; bibliotecar Emil Tătar, an. II.; vicebibliotecar, Vasile Cerghizan, an. I.; economi, Ioan Alexandru, an. III. și Virgil Brătfălean, an. I.; Conducătorul corului și orhestrii: Ioan Bacău, an. III. În comisia literară: Ionitza Brad și Ștefan Suci, an. IV.; Ioan Codrea și Ioan Fătu, an. III. Pompiliu Boer și Leonte Opreș, an. II., Ioan Bozdog și Valer Crișan, an. I.

Apoi pentru ca activitatea societății să nu se întrerupă în timpul vacanței de peste vară, încă înainte de încheierea acestui an societății, în ședința dela 4 Maiu 1911, s'a

ales următorul comitet: Președinte, Teodor Groza, teol. an. IV.; vicepreședinte, Ioan Crișan, an. III.; secretar, Nicolae Vescan, an. IV.; casar, Emil Tătar, an. III.; controlor, Ioan Bozdog, an. II.; arhivar, Ioan Crăciunean, an. III.; Vasile Cerghizan, an. II. Intregirea comitetului, pentru anul societății viitor, se va face în cursul lunii Octombrie a. c. îndată după începerea cursurilor.

Averea.

a) Cassa.

Societatea își acoperă cheltuielile din cotizațiile de câte 2 cor. anual ale membrilor ordinari, din taxele încuse dela membrii fondatori, dela cei extraordinari și ajutători.

Sumele anuale, cari întrec cheltuielile formează averea în bani a societății. Societatea are un fond de rezervă de 400. cor. și un fond general de peste 1000 coroane. Această avere se sporește prin dăruiri benevole și prin ajutor dela binevoitori.

Statul activ al societății cu începutul acestui an societății se înfățișă astfel: În obligațiuni la privați C. 670'96. Depunere la „Patria“ C. 1697'54. La „Arieșana“, Turda, C. 74'49. Tot acolo, cu alt libel C. 30'82. În bani gata C. 61'92. Total C. 2535'73.

Intrate în casă, în cursul anului, au fost C. 1421'31. Ieșite C. 1363'69. Deci un plus de C. 57'62.

La statul activ se vede, că societatea noastră are o avere considerabilă depusă în obligațiuni private. Aici e necesară o oprire de câteva clipe. În trecut era datină la noi, că membrii societății, când aveau nevoie de parale luau cu împrumut dela societate. Bine până aici. Dintre împrumutători însă o parte au plătit cu cinste și cu omenie, dar alții pe semne au uitat să plătească. Au crezut poate că despărțiti odată de zidurile școlii și resfirați în depărtări pot să închidă liniștiți ochii peste datoriile făcute în tinerețe. Ne doare nespuse de mult că facem publice aceste destainiri, dar ne sângerează inima, că ne sacă o avere considerabilă în obligații îngâbenite, pe cari așa cum sunt nu ne putem îmbogăți biblioteca, nici abona reviste, ca să citim și să ne cultivăm, și nici plăti tipografia, ca să ne tipărească broșuri pe cari să le trimitem în lumea largă a satelor noastre, spre luminarea iubitului popor românesc... Iar chemarea noastră este alta, decât să batem calea proceselor. Dacă am cerut dreptul nostru dela datoriși, cari astăzi, de mulțori, sunt oameni cu sări materiale considerabile, sau nu primim nici un răspuns, sau ne trezim cu câte un „becuș“, că de ce-am cutezat să turburăm pacea virovată a celui vizat, de ne mai trece voia să mai cerem avutul bieteii noastre societăți*). Iată un lucru dureros! Avem astfel datorii de prin anii 1880 și mai la vale.

Ieșitele acestui an s'au cheltuit cu compactarea unui mare număr de cărți din bibliotecă și cu procurarea de cărți nouă. Am acoperit și spesele de tipar avute cu imprimarea ediției a doua din „Vatra familiară“.

La acest loc credem, că e potrivită să amintim fapta frumoasă a unui institut românesc de bani, care atât prin ideia fericită pe care ne-o dă, cât și prin gestul maritim cu care sprijinește această idee, și-a însemnat o pagină românească în anualele societății

*) Păstrăm la arhiv, câteva scrisori de acest fel, ca documente.

noastre de lectură. E vorba despre frumoasa idee și despre tot așa de frumosul dar, pe cari ni-le-a dat „Economul“ dela Cluj, care ne-a trimis în decursul acestui an un libel de depunere, pe numele nostru, despre 100 coroane, prin care se pune temeiul unui fond pentru o „Fermă model împreună cu un curs agricol“, pe lângă facultatea noastră de teologie. Într'adevăr o idee măreață! Preoții noștri trebuie să fie, pe lângă îndelnicirea lor cu trebile bisericii, și îndrumătorii pe toate tărâmurile ai poporului dela sate, și fiind acesta la noi un popor cu deosebire agricol, un preot care să cunoască la perfecție meșteșugul de plugar luminat, e un dar neprețuit pentru acest popor.

(Va urma).

Posta Administrației.

Bărsăul-de-jos pe 1910 și din 1911 pe Iulie Ianuar—Martie. Almasul mare pe 1909 1910 și 1911. Ercea (tr. Fărăgău) pe 1909 și 1910. Apanagyfalu pe 1910 sem. II. Oarda de-sus pe 1907. Mai rămân în restanță anii 1908, 1909, 1910 și 1911. Vă rugăm a ne trimite abon. și de pre aceștia. Bihar—Deda pe 1909 și 1910. În restanță mai este numai anul curente. Bichis (p. Telcs) pe 1911. Hunedoara pe 1911. Dr. E. Orăștie pe 1911 complet. I. S. Șomcuta mare, pentru 7 parohii pe 1911 sem. prim. Băgsig pe 1909 și 1910 sem. prim.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Memorialul Jubilar al „Reuniunii învățătorilor Români Săldgeni“ 1870—1910 scris din încredințarea reuniunii de S. Oros, învățător.

Biblioteca din Blaj. Sub acest titlu a început să apară la Tipografia noastră o serie de povestiri bune, alese pentru tinerime. Nrul 1. cuprinde minunatele scrisori ale misionarilor din depărtatul răsărit, publicate în „Unirea“ sub titlul de „Vestitorii credinței“. Câte o astfel de broșură de 70 pag. format mic, costă 24 fil. O recomandăm cu căldură.

Apostolul cu litere latine, 32 coale f. 4° cu litere mari și cetete. Să vinde broșat cu 14 cor., legat în piele roșie 22 cor.

Icoane din luptele Bisericii de I. Roșiu, format 16° mare pe 466 pag. Broșare elegantă. — 7 colori. — Prețul 3 coroane; pentru România 3 lei 50 bani. Intreg venitul e destinat pentru „Mausoleul Bunei“. Profesorul universitar de ist. bis. dela facultatea teol. din Budapesta a numit traducerea ungurească a „Icoanelor“: „Lucrare actuală și de mare diligență... plină de cugetări cari de cari mai frumoase... apologie animată... scl. scl.“

Considerând și scopul pentru care s'a oferit, ar face frumoasă misiune toți cei ce ar desvâli-o în cercuri cât mai largi. După 25 exemplare — unul gratuit. — Se poate procura dela Librăria Arhidiecezană (Blaj) și dela autor (Blaj „Unirea“.) Bani de răscumpărare ai fiecăruia se cotează public.

„Luceafărul“ cu următorul sumar: O. C. T.: Grigorescu. — Șt. O. Iosif: Cântecul mării (poezie). — Em. Gârleanu: „Vieța e un vis!“... — I. Borcia: Sonete (poezie) — I. Chiru-Nanov: Țiganul. — Maria Cuntan: O mamă sfântă. Note de drum (poezii). — Livia Rebreanu: Întinde-mi mâna (poezie) — D. N. Ciotori: Poveste nouă. — A. Călugăru: Barcarolă (poezie). — P. Pădure: Cântec (poezie). — Romul Vuia: Cântec (poezie). — V. Cioflec: Pătania lui Lazăr. — Dări de seamă: Il. Chendi: Eugeniu Ștefănescu-Est: Poeme; C. S. Făgetel: Copiii nopții. — T.: C. Mikszát Cavalerii, trad. de L. Rebreanu; I. Mateiu: Preoțimea românească-ardeleană în veacul al XVII-lea. — Cronică: Anul al X-lea. Dați-ne monografiile scriitorilor noștri. Țărănismul literar în discuție. Dl Grigoro-vitza. Alexandri și Grénier. Studii științifice. Școala „Asociațiunii“. Un poem de C. Negruzzi Scrisori inedite de Niță Popovici. Turneul Bârsan. N. Iorga. Un umorist ardelean. Hore și chiuituri din Bucovina. — Poșta Red. Bibliografii. — Ilustrațiuni: Grigorescu: Portret. Bălcu la Bacău, Intoarcerea dela bălcu, Ovrei din Galiția, Așteptându-l, La pășune, Gânduri de primăvară.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1.50 fil.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 1.50
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 1.50

2. Teologia dogmatică Specifică.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7.30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru bibliotecii. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 144113—1909 a aprobat:

1. *Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.*

2. *Planul de învățământ și îndreptarul metodic.* pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693.

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opul întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80
" " " doi " 1.20
" " " trei " 1.60
plus 20 fil. portă pentru fiecare.

Comanda se pot face la Tipografia Seminarială.

A apărut: *Elemi Népiskola Értesítő könyvecské* — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. portă

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

M. Străjan: *Moartea lui Dante Alighieri* traducere din Silvio Pelico și *Ingerul celor trei nopți*, o veche legendă din viața lui Dante. — Craiova 1911 pag. 16, prețul de 20 bani. Amândouă bucățile ni-se prezintă în o traducere foarte îngrijită și ne descriu în vii colori câteva clipite din viața marelui geniu al Italiei.

I. E. Torouțiu: *Românii și clasa intelectuală din Bucovina*, notițe statistice. Repetare din „Foaia Poporului“. Cernăuț 1911, prețul 1 cor.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția**

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

in Timișoara-Fabric

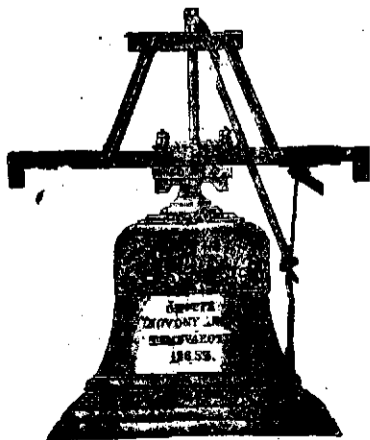
27, 51—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. Indată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomând

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere ratuit și franco.

Singurul institut de asigurare ardelenă

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. peorale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910 . . . . . K. 5,008,540.78
Capitale asigurate pe viață achitate 4,834,801.12
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 } foc „ 119,839.92 —
} viață „ 11,020,266. —
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . . . „ 2,428,817. —

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(28) 51—?